

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์
กับการส่งเสริมพระพุทธศาสนาของพุทธศาสนิกชน
ตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

A Study of Relation between Buddhism dissemination of Buddhist
Monks and the Promotion of Buddhism of Lay people in prik sub-
district, Thungyai district, Nakorn Si Thammarat Province.

เดชชาติ ตริทรัพย์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาศกรราช

พระณัฐกรณ์ จันทปญโญ (แจ่มจรัส)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพระพุทธศาสนาของพุทธศาสนิกชนตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเผยแผ่พระพุทธศาสนากับการส่งเสริมพระพุทธศาสนาของพุทธศาสนิกชนตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พุทธศาสนิกชนที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 260 คน โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครซี่ซี และ มอร์แกน จะได้กลุ่มตัวอย่าง 155 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น .930 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่,

ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, และทดสอบความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ค่าสถิติ ไคสแควร์ (Chi – square test)

ผลการวิจัยพบว่า

1) การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านผู้เผยแผ่ธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.20$) รองลงมา คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเผยแผ่ธรรม ($\bar{X} = 4.09$) ด้านเทคนิควิธีการเผยแผ่ธรรม ($\bar{X} = 3.07$) และด้านเนื้อหาการเผยแผ่ธรรม ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.03$) และเมื่อพิจารณาโดยจำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2) ผลการศึกษาการส่งเสริมพระพุทธศาสนาของพุทธศาสนิกชนตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า พุทธศาสนิกชนรักษาศีลเป็นประจำ ร้อยละ 89.0 จัดพิมพ์หนังสือธรรมะและจัดทำวีซีดีธรรมะ ร้อยละ 63.23 ทำบุญตักบาตรเป็นประจำ ร้อยละ 50.32 ฟังธรรมเป็นประจำ ร้อยละ 49.68 และปฏิบัติธรรมมากกว่า 10 ครั้งต่อปี ร้อยละ 34.38

3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเผยแผ่พระพุทธศาสนากับการส่งเสริมพระพุทธศาสนาของพุทธศาสนิกชนตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า การรักษาศีล การฟังธรรม การจัดพิมพ์หนังสือธรรมะและจัดทำวีซีดีธรรมะ มีความสัมพันธ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการทำบุญตักบาตร การบรรพชาอุปสมบท และการปฏิบัติธรรม ไม่มีความสัมพันธ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์

คำสำคัญ : การเผยแผ่, การส่งเสริม, ความสัมพันธ์

Abstract

The objectives of this research were as follows 1. To study the dissemination of Buddhism of monks in Prik sub - district, Thungyai district, Nakhon Si Thammarat province 2. To study the promotion of Buddhism of Buddhist Lay people in Prik sub - district, Thungyai district, Nakhon Si Thammarat

province and 3. To study the relation between Buddhism dissemination and promotion of Buddhism of Buddhist Lay people in Prik sub-district, Thungyai district, Nakhon Si Thammarat province. The population were composed of Buddhist Lay people who live in Prik sub-district, Thungyai district, Nakhon Si Thammarat province, there are 260 persons, sample size according to Krejcie and Morgan's table measurement, the sample were about 155 persons, sampling by simple random sampling. The instrument for data collection was questionnaire which designed by the researcher at the reliability .930. The statistics were applied as follows; frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and to test the relation of sample by Chi – square test.

The findings were as follows;

1. The dissemination of Buddhism in Prik sub-district, Thungyai district, Nakhon Si Thammarat province by overview in each aspects found that there were at more level ($\bar{X} = 4.09$) when considered in each aspect from more to less found that the aspect of preacher was the highest mean ($\bar{X} = 4.20$) and followed up the aspect of benefit from dissemination ($\bar{X} = 4.09$), the aspect of Technique of dissemination ($\bar{X} = 4.07$) and the aspect of content for dissemination was the lowest mean ($\bar{X} = 4.03$) and when classified in terms of sexes, ages, occupations and educations found that by overview was at more level.

2. The results of promotion of Buddhism of Buddhist Lay people in Prik sub-district, Thungyai district, Nakhon Si Thammarat province found that Lay people have undertaken the five precepts as always in 89.03%, to publish and produce the VCD in 63.23%, to be given chairity (arms around) as always in

50.32%, to be always listening Dhamma in 49.68% and practice Dhamma more than ten times a year in 34.38%.

3. The relation between dissemination of Buddhism and promotion of Buddhist Lay people in Prik sub-district, Thungyai district, Nakhon Si Thammarat province found that to undertake the precepts, Dhamma listening, to publish of Dhamma Books and produce Dhamma VCD, there were related with dissemination of Buddhism of the Buddhist monks as the statistically significance at .05, but in terms of merit making by giving arms around, ordination and Dhamma practice, there were not related with dissemination of Buddhism of the Buddhist monks.

Keywords : dissemination, promotion, relationship

บทนำ

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เราพ้นแล้วจากบ่วงทั้งปวงทั้งที่เป็นของทิพย์ ทั้งที่เป็นของมนุษย์ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย แม้เธอทั้งหลายก็พ้นแล้วจากบ่วงทั้งปวง ทั้งที่เป็นของทิพย์ทั้งที่เป็นของมนุษย์ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงเที่ยวจาริกไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่ชนหมู่มาก เพื่อความสุขแก่ชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์โลก เพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูลเพื่อความสุขแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เธอทั้งหลายอย่าได้ไปทางเดียวกัน 2 รูป ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงแสดงธรรม งามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง งามในที่สุดจงประกาศพรหมจรรย์ พร้อมทั้งอรรถพร้อมทั้งพยัญชนะ บริสุทธิบริบูรณ์สิ้นเชิงสัตว์ทั้งหลายผู้มีธุลีในจักษุน้อยมีอยู่ เพราะไม่ได้ฟังธรรมย่อมเสื่อมเสีย ผู้รู้ทั่วถึงซึ่งธรรมยังจักมี ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย แม้เราก็จักไปยังอุรุเวลาเสนานิคม เพื่อแสดงธรรม” [วิ.มหา.(ไทย) 4/32/39.] เป็นพุทธดำรัสที่ประทานแก่พระอรหันต์ก่อนแต่ส่งออกไปประกาศพระศาสนา

สังคมไทยเป็นสังคมของชาวพุทธ ประชาชนส่วนใหญ่นับถือเอาพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ โดยยึดหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าสืบทอดกันมา ในอดีตสังคมไทยทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท วัดและพระสงฆ์ ได้มีบทบาทเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนไทยทุกระยะ

นับแต่แรกเกิดจนกระทั่งถึงตาย อาจกล่าวได้ว่า วัดและพระสงฆ์เป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยและศูนย์กลางทางสังคมไทย และในปัจจุบันนี้สังคมไทยทั้งสังคมเมืองและชนบทให้ความสำคัญสนใจในการเข้าวัดฟังธรรมเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นหน้าที่ของพุทธศาสนิกชน โดยพระสงฆ์เป็นผู้แสดงธรรมในวันธรรมะสวนะ (วันพระ) หรือวันอุโบสถศีล เป็นวันกำหนดให้มีการฟังธรรม พุทธศาสนิกชนต่างไปสมาทานรักษาศีล ทำบุญให้ทาน ฟังธรรม ซึ่งปฏิบัติกันมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล

วันธรรมะสวนะ หมายถึง วันฟังธรรม ชาวพุทธจะได้ชำระความไม่ดี บาปอกุศลเพื่อให้จิตใจสบาย สะอาด สว่าง สงบ ชาวพุทธจึงควรฟังธรรม เพราะวันเช่นนี้กว่าจะมาถึงในรอบหนึ่งเดือนมีเพียง 4 วัน คือ วันขึ้น 8 ค่ำ ขึ้น 15 ค่ำ แรม 8 ค่ำ แรม 15 ค่ำ หรือแรม 14 ค่ำ พระพุทธองค์จึงพุทธพจน์ว่าตรัสว่า สุตสุสฺส ลภเต ปญญํ แปลว่า ฟังด้วยดี ย่อมได้ปัญญา[ส.ส.(ไทย) 15 / 246 / 353] โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฟังธรรมะจึงเป็นการฟังเพื่อพัฒนาสติปัญญา และจิตใจให้สมดุลก่อเกิดสารแห่งความสุข อิ่มเอมใจ จาการสแห่งพระธรรมทางพระพุทธศาสนา ละการฟังโดยตั้งใจฟัง ฟังโดยความเคารพ ย่อมได้รับอานิสงส์อย่างมหาศาลทำให้เกิดสติปัญญาญาณและเป็นสิริมงคลแก่ตนเอง พระผู้มีพระภาคตรัสอานิสงส์แห่งการฟังธรรมไว้ 5 ประการ คือ 1. ผู้ฟังย่อมได้รับฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง 2. สิ่งที่เคยฟังแล้วแต่ยังไม่เข้าใจชัดเจน ย่อมเข้าใจชัดยิ่งขึ้น 3. สามารถบรรเทาความสงสัยลงได้ 4. สามารถทำความเข้าใจให้ถูกต้องด้วย และ 5. จิตของผู้ฟังย่อมผ่องใส[อง ปญจก.(ไทย) 22 / 272 / 344] จะเห็นได้ว่า การกิจสำคัญของพระภิกษุสงฆ์นอกจากการ ปฏิบัติธรรมแล้วยังจะต้องทำหน้าที่เผยแผ่พระธรรมคำสอนของ พระบรมศาสดาให้แก่ชาวโลก ให้ชาวโลกได้พบกับความสุขที่แท้จริง หลุดพ้นจากวิภวสังสาร คือ การเกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยการปฏิบัติธรรมตามพุทธวิธี ดังนั้นการเผยแผ่พระพุทธศาสนา จึงขึ้นอยู่กับ พระภิกษุสงฆ์เป็นสำคัญ ฉะนั้นเราจึงควรทราบถึงปัญหาในการเผยแผ่พุทธธรรม เพื่อหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นต่อไป สำหรับประเด็นที่สำคัญ คือ

1. การเผยแผ่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนายังไม่มีประสิทธิภาพพอ เนื่องจากพระภิกษุ สามเณร หรือ ผู้นำทางศาสนา ยังขาดความรู้ และทักษะที่เพียงพอในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ขาดสื่อการสอนที่น่าสนใจ ภาษาที่ใช้ไม่เป็นที่เข้าใจสำหรับประชาชน อีกทั้งยังขาดแคลนพระภิกษุ สามเณรผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งทางด้านปริมาณ และคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเขตชนบท

2. ปัญหาและอุปสรรคด้านพระสงฆ์ และสถาบันพระสงฆ์ในฐานะที่ผู้เผยแผ่ธรรมะเช่น การขาดแคลนพระสงฆ์ที่มีความสามารถในการเผยแผ่ธรรมะอย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน เขตชนบท

3. ปัญหาและอุปสรรคด้านวิธีการ หรือ กลวิธีการเผยแผ่ธรรมะ เช่น ไม่มีการกำหนด หัวข้อธรรมะที่เหมาะสมกับผู้ฟัง หรือ ไม่มีการศึกษาหัวข้อธรรมะอย่างถ่องแท้ก่อนนำไปเผยแผ่ นอกจากนี้ พระสงฆ์ไม่ได้มีการฝึก การผลิต และการใช้สื่อนวัตกรรมมาก่อนรวมทั้งสื่อต่างๆ ส่วนใหญ่จึงมุ่งใช้สื่อบุคคลเป็นหลัก ทำให้การเผยแผ่ธรรมะกระทำได้ในเขตจำกัด

4. พระภิกษุ สามเณรจำนวนไม่น้อยมุ่งเน้นการพัฒนาทางด้านวัตถุมากเกินไป มีการ เรี่ยไรทำบุญสร้างวัตถุมากเกินความจำเป็น ทำให้การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดไม่เกิด ประโยชน์ต่อการเผยแผ่พุทธธรรม ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญต่อการพัฒนาจิตใจ ทำให้บทบาทของวัด และพระสงฆ์ในด้านการพัฒนาจิตใจลดน้อยลงมาก[อง ปญจก.(ไทย) 22 /272 / 344]

พระสงฆ์ในอดีตและปัจจุบันได้รับความเชื่อถือ และเป็นที่ชื่นชมของพุทธศาสนิกชน ทั่วไป โดยเฉพาะการเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่มีส่วนช่วยกล่อม เกลาจิตใจและลักษณะนิสัย ของคนไทยให้โอปอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับบทบาทที่มีต่อการ พัฒนาสังคมไทยในด้านต่างๆ รวมทั้งยังรับเป็นภาระในการแก้ไขปัญหาทางสังคม เนื่องจาก พระสงฆ์เป็นบุคคลในท้องถิ่นที่ใกล้ชิดปัญหาจึงรู้ซึ่งถึงปัญหาต่างๆ สามารถแก้ไขปัญหา เหล่านั้นได้เป็นอย่างดี พระสงฆ์ในตำบลปริก เป็นหนึ่งในเขตปกครองของคณะสงฆ์จังหวัด นครศรีธรรมราช ได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการจะให้วัดเป็นศูนย์กลางการเผยแผ่ชุมชน อย่างเช่นในอดีต จึงจำเป็นต้องพัฒนาวัดในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมด้านการเผยแผ่เพื่อประโยชน์แก่ชุมชนพุทธศาสนิกชนนั้น พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญที่สุดเพราะถือกันว่า สถาบันสงฆ์เป็นสถาบันทางจริยธรรม เป็นสถาบันของผู้นำทางด้านจิตใจของสังคม

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีแนวความคิดที่จะทำการวิจัย เพื่อสำรวจการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการเผยแผ่พระพุทธศาสนากับการส่งเสริมพระพุทธศาสนาของ พุทธศาสนิกชนตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อจะได้เป็นข้อมูลสำหรับ พัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์สามเณรที่เป็นผู้เผยแผ่ธรรม และทำให้การเผยแผ่บรรลु วัตถุประสงค์ เป็นประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา ที่ทำให้พุทธศาสนิกชนได้หันมาสนใจหลักคำ

สอนของพระพุทธศาสนามากขึ้น และสามารถเอาไปประพฤติปฏิบัติให้เกิดประโยชน์สุขแก่ชีวิต ครอบครัว สังคม ประเทศชาติอย่างแท้จริง

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

1) เพศ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นเพศหญิงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 86.45 และเป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 13.55 ตามลำดับ

2) อายุ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมี อายุ 51 – 75 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.77 รองลงมา คือ อายุ 25– 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.68 รองลงมา คือ อายุมากกว่า 75 ปี ขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 7.74 และอายุน้อยกว่า 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.81 ตามลำดับ

3) อาชีพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมีอาชีพเกษตรกร/รับจ้าง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.81 รองลงมา คือ ประกอบธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 17.42 รองลงมา คือ อาชีพผู้เกษียณอายุ/ว่างงาน คิดเป็นร้อยละ 9.68 รองลงมา คือ นักเรียน/นักศึกษาคิดเป็นร้อยละ 4.51 และอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 2.58 ตามลำดับ

4) ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น หรือต่ำกว่ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 76.77 รองลงมา คือ ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช./ปวส./อนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 16.78 และระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่า คิดเป็นร้อยละ 6.45 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเห็นด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้

ระดับความเห็นด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ ในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช พุทธศาสนิกชนมีความเห็นต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ใน ตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.09$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านผู้เผยแผ่ธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.20$) รองลงมา คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเผยแผ่ธรรม ($\bar{X}=4.09$) และด้านเนื้อหาการเผยแผ่ธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=4.03$) ตามลำดับ ดังนี้

1) ด้านเนื้อหาการเผยแพร่ธรรม พุทธศาสนิกชนในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความเห็นต่อการเผยแพร่พระพุทธรูปของพระสงฆ์ใน ตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.03$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า เนื้อหาสาระของธรรมที่นำมาเผยแพร่ เหมาะกับยุคสมัยสามารถปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.10$) รองลงมา คือ เนื้อหาสาระของธรรมที่นำมาเผยแพร่ตรงต่อความต้องการของท่าน ($\bar{X}=4.06$) และเนื้อหาสาระของธรรมที่นำมาเผยแพร่มีความน่าสนใจและน่าติดตาม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.86$) ตามลำดับ

2) ด้านผู้เผยแพร่ธรรม พุทธศาสนิกชนในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความเห็นต่อการเผยแพร่พระพุทธรูปของพระสงฆ์ใน ตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ผู้เผยแพร่ธรรมมีการใช้วาจาที่สุภาพอ่อนหวาน และเหมาะสมกับผู้ฟังแก่วัยในการฟังธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.30$) รองลงมา คือ ผู้เผยแพร่ธรรมมีทักษะในการสื่อสารได้เป็นอย่างดี ($\bar{X}=4.27$) และผู้เผยแพร่ธรรมมีความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่นำมาเผยแพร่เป็นอย่างดีและมีความแตกฉานในหัวข้อธรรมต่างๆ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=4.10$) ตามลำดับ

3) ด้านเทคนิควิธีการเผยแพร่ธรรม พุทธศาสนิกชนในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความเห็นต่อการเผยแพร่พระพุทธรูปของพระสงฆ์ใน ตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.07$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ผู้เผยแพร่ธรรมมีวิธีการเผยแพร่ธรรมของเนื้อหาที่อยากให้ผู้ฟังมีความเข้าใจได้ง่าย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.13$) รองลงมา คือ ผู้เผยแพร่ธรรมมีวิธีการนำหลักธรรมเหมาะสมกับผู้ฟัง ($\bar{X}=4.10$) และ ผู้เผยแพร่ธรรมมีการใช้สื่อประกอบกับการเผยแพร่ธรรมได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.97$) ตามลำดับ

4) ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเผยแพร่ธรรม พุทธศาสนิกชนในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความเห็นต่อการเผยแพร่พระพุทธรูปของพระสงฆ์ใน ตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.09$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า เมื่อท่านได้ฟังธรรมะ

แล้วทำให้ท่านมีความศรัทธาในพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.23$) รองลงมา คือ เมื่อท่านได้ฟังธรรมะแล้วทำให้ท่านมีจิตใจผ่องใส กระทำแต่ความดีละเว้นความชั่วได้ ($\bar{X}=4.22$) และ เมื่อท่านได้ฟังธรรมะแล้วท่านสามารถนำไปเผยแผ่ต่อผู้อื่นได้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.86$) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเห็นด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ใน ตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา ดังนี้

1) จำแนกตามเพศ พุทธศาสนิกชนในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความเห็นต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ใน ตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 4 ด้าน เพศชาย ($\bar{X}=4.12$) และเพศหญิง ($\bar{X}=4.09$) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย เพศชาย พบว่า ด้านผู้เผยแผ่ธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.30$) รองลงมา คือ เทคนิควิธีการเผยแผ่ธรรม ($\bar{X}=4.10$) และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเผยแผ่ธรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=4.01$) ตามลำดับ เพศหญิง พบว่า ด้านผู้เผยแผ่ธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.18$) รองลงมา คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเผยแผ่ธรรม ($\bar{X}=4.10$) และด้านเนื้อหาการเผยแผ่ธรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=4.02$) ตามลำดับ

2) จำแนกตามอายุ พุทธศาสนิกชนในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความเห็นต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ใน ตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 4 ด้านอายุต่ำกว่า 25 ปี ($\bar{X}=3.91$) อายุ 25 – 50 ปี ($\bar{X}=4.03$) อายุ 51 – 75 ปี ($\bar{X}=4.13$) และอายุมากกว่า 75 ปี ขึ้นไป ($\bar{X}=4.20$) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อายุต่ำกว่า 25 ปี พบว่า ด้านผู้เผยแผ่ธรรมด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเผยแผ่ธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.93$) รองลงมา คือ เทคนิควิธีการเผยแผ่ธรรม ($\bar{X}=3.89$) และด้านเนื้อหาการเผยแผ่ธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.87$) ตามลำดับ อายุ 25 – 50 ปี พบว่า ด้านผู้เผยแผ่ธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.14$) รองลงมา คือ เทคนิควิธีการเผยแผ่ธรรม ($\bar{X}=4.03$) และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเผยแผ่ธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.94$) ตามลำดับ อายุ 51 – 75 ปี พบว่า ด้านผู้เผยแผ่

ธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด($\bar{X}=4.25$) รองลงมา คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเผยแพร่ธรรม($\bar{X}=4.15$) และด้านเนื้อหาการเผยแพร่ธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด($\bar{X}=4.03$) ตามลำดับ อายุมากกว่า 75 ปี ขึ้นไป พบว่า ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเผยแพร่ธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด($\bar{X}=4.33$) รองลงมา คือ ด้านผู้เผยแพร่ธรรม ($\bar{X}=4.25$) และเทคนิควิธีการเผยแพร่ธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด($\bar{X}=4.05$) ตามลำดับ

3) จำแนกตามอาชีพ พุทธศาสนิกชนในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช มีความเห็นต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ใน ตำบลปริก อำเภอ ทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อาชีพนักเรียน/นักศึกษา($\bar{X}=3.79$) อาชีพเกษตรกร/รับจ้าง($\bar{X}=4.15$) อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ($\bar{X}=4.20$) อาชีพผู้ เกษียนอายุ/ว่างงาน ($\bar{X}=4.04$) และอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย($\bar{X}=3.98$) อยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อาชีพ นักเรียน/นักศึกษา พบว่า ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเผยแพร่ธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด($\bar{X}=3.94$) รองลงมา คือ ด้านผู้เผยแพร่ธรรม ($\bar{X}=3.89$) และด้านเนื้อหาการเผยแพร่ธรรม มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด($\bar{X}=3.60$) ตามลำดับ อาชีพเกษตรกร/รับจ้าง พบว่า ด้านผู้เผยแพร่ธรรม มีค่าเฉลี่ย สูงสุด($\bar{X}=4.25$) รองลงมา คือ เทคนิควิธีการเผยแพร่ธรรม($\bar{X}=4.15$) และด้านเนื้อหาการเผยแพร่ธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด($\bar{X}=4.07$) ตามลำดับ อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ พบว่า ด้านผู้เผยแพร่ธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด($\bar{X}=4.65$) รองลงมา คือ ด้านเนื้อหาการเผยแพร่ธรรม($\bar{X}=4.25$) และ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเผยแพร่ธรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด($\bar{X}=3.75$) ตามลำดับ ผู้เกษียนอายุ/ว่างงาน พบว่า ด้านผู้เผยแพร่ธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด($\bar{X}=4.12$) รองลงมา คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเผยแพร่ธรรม($\bar{X}=4.08$) และด้านเนื้อหาการเผยแพร่ธรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด($\bar{X}=3.96$) ตามลำดับ ประกอบธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย พบว่า ด้านผู้เผยแพร่ธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด($\bar{X}=4.04$)รองลงมา คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเผยแพร่ธรรม($\bar{X}=4.01$) และด้านเทคนิควิธีการเผยแพร่ธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด($\bar{X}=3.87$) ตามลำดับ

4) จำแนกตามระดับการศึกษา พุทธศาสนิกชนในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความเห็นต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ใน ตำบลปริก

อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 4 ด้าน มัธยมศึกษาตอนต้น หรือต่ำกว่า ($\bar{X}=4.08$)มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช./ปวส./อนุปริญญา ($\bar{X}=4.20$) ปริญญาตรีหรือสูงกว่า ($\bar{X}=3.98$) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือต่ำกว่า พบว่า ด้านผู้เผยแพร่ธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.18$) รองลงมา คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเผยแพร่ธรรม ($\bar{X}=4.08$) และด้านเนื้อหาการเผยแพร่ธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=4.01$) ตามลำดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช./ปวส./อนุปริญญา พบว่า ด้านผู้เผยแพร่ธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.28$) รองลงมา คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเผยแพร่ธรรม ($\bar{X}=4.20$) และเทคนิควิธีการเผยแพร่ธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=4.12$) ตามลำดับ ระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่า พบว่า ด้านผู้เผยแพร่ธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.18$) รองลงมา คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเผยแพร่ธรรม ($\bar{X}=3.94$) และด้านเนื้อหาการเผยแพร่ธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.86$) ตามลำดับ

4. ผลการศึกษาการส่งเสริมพระพุทธศาสนาของพุทธศาสนิกชนในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้

1) การทำบุญตักบาตร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้ทำบุญตักบาตรเป็นประจำมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.32 รองลงมา คือ สัปดาห์ละ 1 – 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 29.03 รองลงมาคือ ปีละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 11.61 และเดือนละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 9.03 ตามลำดับ

2) รักษาศีล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้รักษาศีลเป็นประจำ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 89.03 และไม่เคยเลย คิดเป็นร้อยละ 10.97 ตามลำดับ

3) การบรรพชาอุปสมบท กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยไม่เคยบรรพชาอุปสมบทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 87.74 และเคยบรรพชาอุปสมบท คิดเป็นร้อยละ 12.26 ตามลำดับ

4) การฟังธรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมีการฟังธรรมเป็นประจำมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.68 รองลงมา คือ สัปดาห์ละ 1-3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 23.87 รองลงมาคือ เดือนละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 18.71 และปีละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.74 ตามลำดับ

5) การปฏิบัติธรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมีการปฏิบัติธรรม 1–9 ครั้ง/ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.26 รองลงมา คือ มากกว่า 10 ครั้ง/ปี คิดเป็นร้อยละ 34.38 และ ไม่เคยปฏิบัติธรรมเลย คิดเป็นร้อยละ 12.90 ตามลำดับ

6) การจัดพิมพ์หนังสือธรรมะและจัดทำวีซีดีธรรมะ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเคยมีการจัดพิมพ์หนังสือธรรมะและจัดทำวีซีดีธรรมะ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.23 และ เคยมีการจัดพิมพ์หนังสือธรรมะและจัดทำวีซีดีธรรมะ คิดเป็นร้อยละ 36.77 ตามลำดับ

5. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนากับการส่งเสริมพระพุทธศาสนาของพุทธศาสนิกชนตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้

1) การทำบุญตักบาตร ไม่มีความสัมพันธ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Chi-Square = 3.691, df. = 4)

2) การรักษาศีล มีความสัมพันธ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Chi-Square = 3.691, df. = 4)

3) การบรรพชาอุปสมบท ไม่มีความสัมพันธ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Chi-Square = 5.320, df. = 2)

4) การฟังธรรม มีความสัมพันธ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Chi-Square = 15.530, df. = 4)

5) การปฏิบัติธรรม ไม่มีความสัมพันธ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Chi-Square = 3.262, df. = 4)

6) การจัดพิมพ์หนังสือธรรมะและจัดทำวีซีดีธรรมะ มีความสัมพันธ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Chi-Square = 29.874, df.=2)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1) จากการศึกษาวิจัย พบว่า การรักษาศีล การฟังธรรม และการจัดพิมพ์หนังสือธรรมะและจัดทำวีซีดีธรรมะ มีความสัมพันธ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ ซึ่งควร

ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมต่างๆ ดังกล่าว เพิ่มมากขึ้น เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาต่อไป

2) จากการศึกษาวิจัย พบว่า การทำบุญตักบาตร การบรรพชาอุปสมบท และการปฏิบัติธรรม ไม่มีความสัมพันธ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนในเรื่องของกระบวนการมีส่วนร่วมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ ซึ่งควรมีการให้ความรู้ในบทบาทหน้าที่ของพุทธศาสนิกชน ในการมีส่วนร่วมในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา

3) จากการศึกษาวิจัย พบว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ ด้านเนื้อหา ซึ่งประเด็น เนื้อหาสาระของธรรมที่นำมาเผยแผ่มีความน่าสนใจและน่าติดตาม และด้านเทคนิควิธีการเผยแผ่ธรรม พุทธศาสนิกชนมีความคิดเห็นว่ายังมีน้อย ซึ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรมีการฝึกอบรมพระสงฆ์ในการเผยแผ่ธรรม ให้มีเทคนิควิธีการในการนำเสนอธรรมะที่น่าสนใจและน่าติดตามมากยิ่งขึ้น

4) จากการศึกษาวิจัย พบว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเผยแผ่ธรรม ซึ่งในประเด็น เมื่อได้ฟังธรรมะแล้วสามารถนำไปเผยแผ่ต่อผู้อื่นได้ ซึ่งพระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนา ควรมีการเผยแผ่เนื้อหาธรรมะที่ง่ายต่อการเข้าใจ และเหมาะต่อการปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และควรสั้น กระชับ เข้าใจง่าย ที่พุทธศาสนิกชนสามารถจดจำได้ง่าย ถ่ายทอดต่อได้ง่าย ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการมีส่วนร่วมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสภาพร สืบไป

ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

1) ควรทำการวิจัยการส่งเสริมพระพุทธศาสนาของพุทธศาสนิกชน ในมิติอื่นๆ เพื่อให้เห็นรูปแบบวิธีการในการส่งเสริมพระพุทธศาสนาของพุทธบริษัท 4 ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2) การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการส่งเสริมพระพุทธศาสนา เพื่อจะได้ส่งเสริมในปัจจัยต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

3) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการเผยแผ่พระพุทธศาสนากับการส่งเสริมพระพุทธศาสนาของพุทธศาสนิกชนตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

4) ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาในพื้นที่อื่นๆ อย่างกว้างขวางมากขึ้น เพื่อเป็นการขยายผลการส่งเสริมพระพุทธศาสนา

เอกสารอ้างอิง

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.

พระครูโสภณธรรมวิจารณ์, ความพึงพอใจของนักเรียนในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของ

พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนป่าโมกข์วิทยาภูมิ จังหวัดอ่างทอง, วิทยานิพนธ์พุทธ

ศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,

2554)

สงศรี ชมพวงค์, ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์, (นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยมหาจุฬ

ราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช, 2554)

วิ.มหา.(ไทย) 4/32/39.

อง ปญจก.(ไทย) 22 /272 / 344

ส.ส.(ไทย) 15 / 246 / 353